

Ivacs Ágnes

Befejezni a játszmat

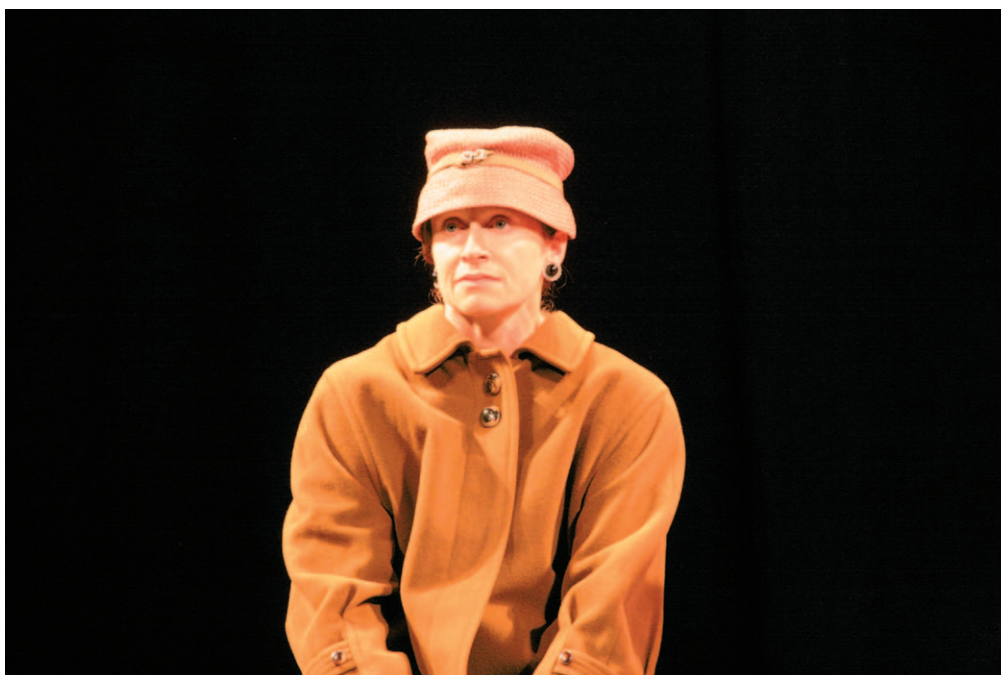
C.I.C.T. / Théâtre des Bouffes du Nord (F): Töredékek (Fragments) – Peter Brook rendezése, Samuel Beckett szövegei alapján (PENDULUM – színházi ingajarat)

- Trafó – Kortárs Művészetek Háza
- Budapest, 2009. április 9–11.

*Időfonalak*¹ című önéletrajzi írásában meséli PETER BROOK azt a történetet, amikor afrikai útjuk során meghívást kap csoportjuk egy helyi színjátszó társulat előadására. Az afrikai társulat Oidipusz tragédiáját adja elő joruba nyelven, Nigériában most először. Bár Brook csoportjában afrikaiak is vannak, természetesen egyikük sem ért egy szót se az előadásból, de, úgy tűnik, nincs is rá szükség, mert a gesztusok, karakterek, a cselekmény önmagukért beszélnek. Az elsőként színre lépő joviális, köpcös színészben hamarosan felismerik a megnyerően furfangos Oidipuszt, akinek tettei egyre nagyobb derűtséget váltanak ki a nézőkben, hiszen a világon mindenütt ismerik ezt a megmosolyogtató embertípust, akit folyton bajba sodor túlzott kíváncsisága. A színházmegújító kísérletet végző európai társulat kezdeti elragadtatása mégis fokozatosan ellenérzéssé válik a „magas kultúra” olcsó viccé silányítása láttán, amikor váratlanul megszakad a harsány nevetés: ebben a pillanatban lepleződik le az apagyilkosság, s a fergeteges komédia hirtelen elborzasztó tragédiába fordul, a vérfertőző nász hallatán pedig a mély-

¹ Peter Brook: *Időfonalak*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1999

C.I.C.T./THÉÂTRE DES BOUFFES DU NORD
Töredékek (Fragments); Peter Brook rendezése, Samuel Beckett szövegei alapján
Hayley Carmichael; © fotó: A. Franc

séges megrendülés katartikus állapotába hullik. Hol a választóvonal tragédia és komédia közt? – teszi fel a kérdést döbbenetesen Brook.

1973-at írunk (talán). A Nemzetközi Színházi Kutatóközpont vállalkozó szellemű, maroknyi kis színészcsoportha számtalan élményt és felismerést gyűjtött már a közös tapasztalatok tarsolyába: nagy elszántsággal fejtik le magukról mesterségük rutinszerű készségeit és fogásait, teszik félre a tanult jelrendszereket és technikákat, hogy felkutassák saját testük határait, a leghétköznapibb gesztusokat, mozdulatokat, szavakat, hangokat – azaz a kulturális kódok és sztereotípiák univerzális gyökerét, melynek megértéséhez nincs szükség magyarázatra.

A színházi valóság / jelenlét igazságát kutatják. Az intellektuális gondolkodást, értelmezést, elemeztetést zsigeri érzékelésre, érzésre, a figyelem összpontosítására cserélik, így keresve azt a pontot, ahol „együtt szólal meg test, gondolat és lélek”. Legfontosabb munkamódszerük az improvizáció, s mivel a színész aligha lehet meg a közönség előtt játszás fizikai izgalma és a megmérettetés próbája nélkül, biztonságos bázisukról kimerészkednek a hétköznapok világába. A tét óriási: az előadásra itt nem lehet felkészülni, s ettől valóban élesben folyik a játék, a mérce pedig egyértelmű: hálás öröm az arcon vagy az alkalmatlansággal való szembesülés. Megjárták már Párizs külvárosait, vendégmunkásszállókat, kórházakat, az iráni Shiraz-i Fesztivált, s most épp az afrikai vadon takarásában meghúzódó falvakban próbálnak szerencsét, útjukat szántsándékkal a véletlenre bízzák. Kigöngyölik a szőnyegüket, a képzelet szimbolikus terepét, a közepére helyeznek egy hétköznapi tárgyat – dobozt, cipőt, kenyeret –, és máris életre kelhet a képzelet. De fel kell ismeriük, hogy a képzelet és valóság határa nem egyformán egyértelmű a világ minden pontján, ezért ettől kezdve először fel-alá járkálva, egyszerűen megmutatják magukat a közönségnek, ki-ki egy saját ritmussal azonosítja magát, aztán mindenki számára átélhető gesztusokkal, mozdulatokkal, hangokkal tréfálkoznak, hogy elnyerjék a nézők bizalmát és bevonják őket a játékba. Mert a színjáték a világnak ezen az ősi pontján még közös szórakozás – színészeké és nézőké együtt –, ahogy a gyász is közösségi élmény, amivel akkor szembesülnek, amikor idegen létükre meghívják őket, vegyenek részt egy bensőséges halotti szertartáson, ahol megrendülésükből és odaadásukból egy különös korál születik – „nem belőlük, csak általuk”.

Tehát itt Afrikában teszi fel magának a kérdést Brook: hol van a választóvonal tragédia és komédia közt? Mi teszi a tragikus végzetre szánt ember életének lépéseit, melyek elkerülhetetlen sorsa beteljesedéséhez viszik közelebb, komikussá, s hogy e kénytelen, lassú araszolgatás közben hol jön el az a pont, ahol már

C.I.C.T./THÉÂTRE DES BOUFFES DU NORD
Töredékek (Fragments); Peter Brook rendezése,
Samuel Beckett szövegei alapján; Hayley Carmichael
© fotók: A. Franc

nem tudunk nevetni? Miben áll a fordulópont? És kiben van jelen, történik meg: a szereplőben vagy a nézőben? Ha Beckett szerint az előadás olyan hajó, amely nem messze a parttól süllyed el, miközben a közönség tehetetlenül figyeli a szikláról, hogyan fulladnak vízbe a kapálódzó utasok, akkor talán érthető, hogy hosszú pályafutása során Brook miért nem igyekezett Beckett-darabokat rendezni, az *Ó, azok a szép napok!* kivételével, noha köztudottan jó barátság fűzte a szerzőhöz. „A mi három évig tartó bolyongásunk más megközelítést sugallt. Megszoktuk, hogy a nézővel saját terepén találkozunk, kézen fogjuk és vele együtt indulunk felfedező útra.” Nem csoda, ha a hagyományos Beckett-értelmezés, mely többnyire az emberi nyomorúság melankolikus felfogására helyezi a hangsúlyt, s ezáltal kirekeszti a nézőt, mert nem hagy neki terepet az azonosulásra, riasztja Brookot. Ha viszont a nézőt kézen fogva mesét mond neki, magát fogja látni, s ennek Beckett esetében egyetlen módja, ha komédiaként állítja be a sorsok folytonos ismétlődését, a kilátástalanságot, a cél hiányát, a lét alapvető értelmetlenségét. Beckett apatikus víziója így nyomban más színezetet ölt, s talán lehetővé válik a katarzis is, ami végig ott csillogott darabjai kútjának mély fenekén.

A *Fragmentumok* minidarabjai Brook rendezésében változatok ugyanarra a történetre. Rövidségük okán drámatöredékek, de ugyanakkor olyan töredékek, melyeknek jóformán pillanatnyi kiterjedésében benne foglalják az egész élet. Létünk pillanatai, mint valami miniatürizált szanszára, örökösen ismétlik egymást: a féllábú újra találkozik a vakkal, de társulásuk minduntalan megghiúsul; a redőny mögül kileskelő magányos nő cinikusan, mégis reménykedve tovább ringatja magát egy álomba; az egymást batyuként továbbcipelő két férfi mindig újból útnak indul; s az iskoláslány-lelkű öregasszonyok is már időtlen idők óta ülnek együtt a padon. Az emberi sors önmagából kitorni képtelen nyomorúság, oktalan és céltalan, mert ebben a világban – Beckettében – már ismeretlen fogalom a hübrisz vagy a bűnbeesés, a büntető isten vagy istenek, akárcsak a megváltás vagy a pillanatra felvillanó kegyelem. Az önmagába zárt, (önnön) másiktól elszigetelt én csupán nevetségesen pitiáner játzsmákra képes már: nagyszabású hatalmi harc helyett kisszerű megalázásra (*Színműtöredék I.*), valódi keresés helyett cinikusan megélt passzív menekülésre (*Altatódal*), kérdés helyett silány átkozódásra vagy ostoba önállatásra (*Némajáték II.*), a jelen átélése helyett a fel-

idézhetetlen múlton rágódásra (*Jövés-menés*) – az emberiből egyedül a szünni nem akaró, hiábavaló küzdelem maradt, ami Brook számára most a komikum kiapadhatatlan forrása.

Mindez azért érdekes, mert ez a nagyravágyásban is érzékeny kereső, akit folyton két irányba húztak képzeletbeli lovai: ha beszipantotta a show business világa, a spirituális fejlődés útjára vágyott, ha a szellem világába tett metafizikai kirándulást, a próbák és bemutatók fizikai izgalma után sóvárgott, s a színházban sokáig idegenkedett az ún. nagy szimbolikus témáktól, a *Mahábháratá*val, e rendkívül sokrétegű indiai eposz feldolgozásával elérkezett a történelemnek egy ősi, metafizikus víziójához. A kor, amelyben ma élünk – mondja –, a Kali Juga, az emberiség korszakai közül a legsötétebb. „Világunk egyre mélyebbre csúszik abba a keserű borzalomba, amit a *Mahábháratá* megjövendölt; itt van körülöttünk a sötétség kora, és ezzel, úgy látszik, eljutottunk az emberi lény végső lealjasodásához – messze túl azon, amit az ókori szerzők előre láthattak.” S bár a történelem mozgásai elkerülhetetlenek, de semmiképp sem negatívak, „minden egyes múlt pillanatban megnyílhat egy új lehetőség, és az életet mégis meg lehet élni a maga teljességében”. Hogyan? Ez a mélyen humánus és életpárti rendező, aki egykor csaknem felháborodottan neheztelt Oidipusz tragédiájának olcsó viccé silányítása miatt, most maga nevelteti ki az ember hiábavaló küzdelmét? Igaza volna annak a kritikának, mely azt állítja, a humor itt csupán arról szól, hogy „a reménytelenség ellenszere a nevetés, és nem kell olyan komolyan venni a tragédiákat vagy az emberi természet kicsinyességét”?² Én inkább úgy képelem, a három színész – ANTONIO GIL MARTINEZ, CÉSAR SARACHU és HAYLEY CARMICHAEL – hol jóformán eszköztelen, hol farce-os túlzásba hajló játéka és Brooknak a szerzői instrukcióktól való eltérése talán éppen az örök körforgásból való kitörés esélyét igyekszik felvillantani: legközelebb oda-csap Sarachu (az életbe nem, de a) megalázottságba belefáradt vak, és – mit ad isten – talál is; holnap valóban átringatja magát a túlvilágra a Beckett estélyi ruhás, profi önámítóját cinikus, józan realistára hangoló Carmichael-karakter; ha még egyszer megböki a tüske, végre felmerül a talán már formálódó kérdés a Martinez alakította átkozódóban, mi végre veszi fel újra a ruhával együtt léte elviselhetetlen terhét, és ezúttal úgy dönt, nem húzza tovább; s a harmadikként kibeszélt öregasszony (Ru) mi-van-ha-mégsem-játszom-el-a-szerepem magánszáma sem pusztán önmagáért való komikus betét, hanem öntudatlan kísérlet a játzma befejezésére. Vajon hol a játzma vége?

2 „Sirva vigadunk – TÖREDÉKEK, BOUFFES DU NORD”.
2009. április 10. <http://kultura.hu/>

A négy Beckett darab és egy vers egybegyúrásából komponált előadás láttán az egyik kritikus, bizonyos Paul Taylor³ a zenére asszociál a művek bravúros összefűzése, s a fények váltakozásával jelzett finom átmenetek nyomán. Az előadás, akár „egy különös, kísérteties, humoros kamazemenő” – írja –, „melyben a három mozgás scherzót alkot”, azaz olyan műformát, melynek hangulata mindig szeszélyes, tréfás, de ezt a hangulatot ritkán tartja meg kezdettől végig, hanem ellentétes hangulattal szakítja meg s azután tér ismét vissza az eredetihez. Valóban, Brook rendezéseit kezdettől fogva bevallottan a zenére, mozgásra, ritmusra való érzékenység jellemezte, és talán nem túlzás azt állítani, hogy a *Fragmentumok* megértéséhez is az előadás zeneiségének, ha úgy tetszik, ritmusképletének kibontásán keresztül visz az út. Maga Beckett is nagy szerepet tulajdonított a színpadi mozgások irányának, sematikus rajzaival lelke-

3 <http://www.trafo..hu/programs/1621>

C.I.C.T./THÉÂTRE DES BOUFFES DU NORD
Töredékek (Fragments); Peter Brook rendezése,
Samuel Beckett szövegei alapján
© fotó: E. Rodrigues – Agencia Estado

sen és kéréllhetetlen precizitással instruálta darabjai előadását, mintha a kiüresedett szavakon túl a térbeli irányok kombinatorikája határozná meg művei fizikai szövetét és szimbolikus rétegét, térbeli kompozícióját. A *Színműtöredék I.* fél-lábúja egyre táguló-szűkülő köröket ír le furcsa járművével, s körbe-körbe forgatja őt a vak is, aki viszont rendre a földön találja magát, hogy újra meg újra föltápaszkodjon. Ki a kiszolgáltatottabb: a vak, aki soha nem érzi magát annyira szerencsétlennek, hogy föl ne keljen, vagy a fél-lábú, aki viharban hanyóródó, törékeny hajó módjára forog és forgattatik örökösen körbe-körbe? (Vajon Beckett fent említett előadás-metaforáját csempészte itt be az előadásba a rendező?) Mintha a szavak is, melyek Brook rendezésében akkor is a brutális cinizmus hangján szólalnak meg, ha éppen lenyűgözően líraiak (Vak: Nem tudom, nappal van-e vagy éjszaka / Fél-lábú: Nappal... éjszaka Néha úgy tűnik, a föld bedöglött, nem forog már, egy borús, téli alkonyon), azt súgnák, nem tudhatjuk, mi az igazi csapás: nem látni, vagy látni saját tehetetlen sodródásunkat. Az *Altatódal* önmagába vissza-visszatérő minimálköltsézetű monológja a „vége legyen már” és a „tovább” felszólítások paradox refrénjébe zárva a lent és fent vertikális tengelye között mozog, ez a fogolymozgás mégsem több mint egyhelyben billegés, vég nélküli hinta-palinta, hogy a „ringasd innen el/odaát”-tal végre elmozduljon egy fizikailag meghatározhatatlan irányba és kiszabaduljon a szimbolikus dimenzióba. A *Némajáték II.* farce-szerűen túljátszott, nehéz szimbólumokkal terhes pantomimja ugyan halad egy irányba, de mintha ez az irány, a jobbról balra, a „haladás civilizációjának” jelrendszerében épp a visszafelé lenne, ráadásul folyton felcserélődnek benne a pozíciók: a sorsát káromló és az önmagát álltató szereplő, akárcsak a vak és a fél-lábú, nem egymás ellentétei vagy erkölcsi alá-fölrendeltjei, annál inkább egymás absztrakt, reménytelen kiegészítői. Sőt, menjünk tovább: a két karakter, aki egymást váltva bújjik ki a zsákból és ölti magára ugyanazt a ruhát, hogy vagy átkozódva, vagy önámítva húzza tovább zsákbamacska-terhét (a másikat), talán ugyanazon személy, aki ma így, holnap úgy viszonyul a saját létéhez. Egyik viszonyulás feltételezi a másikat, mert mindkettő végletes – létük épp ettől olyan terhes. A *Neither* (Sem egyik, sem másik) zaklatott, lírai monológja mintegy horizontális keresztet rajzol az *Altatódal* vertikális lent-fent tengelyére, miközben a menedéket kutató ember kapkodva ingázik a belső és külső homály, az áthatolhatatlan én és az áthatolhatatlan nem-én között, de egyikbe sem nyer bebocsátást. Végül, amikor az önmagától és önnön másiktól végleg eltávolodott én felhagy a kereséssel – a versmondó pedig kilép pályája centrumából – és megszűnik a hang is, lágyan felsejlik a „kimondhatatlan otthon”. A *Jövés-menés*ben már nem szól a szó, nincs mit hallani: a felidézhetetlen múlton rágódás hangtalan, üres puszogássá lett, a mozgás pedig szakadatlan helycsere és kényszerű körbenforgás. Mégis, a statikussá merevedő zárókép egyszerre komikus-szimbolikus kézfogás rituáléjában végül összekapcsolódnak az eddig egymástól (és önmaguktól is) egyre távolodó szereplők, hogy e scherzo-szerűen az ellentétek és kiegészítések váltakozó ritmusára komponált előadásban, akár egy pillanatra felvillanó tableau vivantban, immár explicit módon érintkezzen egymással a két véglet: komikum és tragikum. Bezárult a kör. Az üres tér belakva, az irányok bejárva, a kimondhatatlan kimondva. 2009-ben, Budapesten, sok évvel Peter Brook afrikai útja után, egy évvel párizsi visszavonulása előtt.

Mit érzünk a játék végén, a kezdeti néma áhítat, a roppant feszültség, a székek recsegésében feltörő megkönnyebbülés, a felszabadult nevetés után? Kitérhetnek-e a szereplők az örök körforgásból? Válasz híján talán az is elég, ha a rendezővel együtt feltesszük a kérdést – ha csak kísérletképpen is, mert, ahogy Brook mondja *Az üres tér*ben,⁴ a „ha” a mindennapi életben fikció, a színházban azonban kísérlet; a mindennapi életben kibúvó, a színházban viszont igazság –, ám színház és élet brooki egységében ez paradox módon egyszermind azt jelenti, el tudjuk képzelni, hogy „minden egyes múlt pillanatban megnyílhat egy új lehetőség, és az életet mégis meg lehet élni a maga teljességében”. Ahogy, valószínűleg, ő is teszi.

4 Peter Brook: *Az üres tér*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1999

Ember Sári fotói

K i r a k ó d á s

SHOWROOM SZIDONIA SZEP

1056 Budapest, Molnár utca 5.

2009. május 22 – június 20.

www.szidoniaszep.com

SYNOPTIC

VIZIOAUDIÁLIS
MŰVESZETI
TALÁLKOZÓ

2009.
JÚNIUS
15-20.

„BÁZIS” GALÉRIA
HATTYÚHÁZ
NEMART GALÉRIA

MEGNYITÓ:
JÚNIUS 15, 19.00 HATTYÚHÁZ
(PÉCS, PÉCS, KIRÁLY U. 15.)

HELYZETI VÁLTOZÁS | RENDSZER | GLOBALIZÁCIÓ
PREZENTÁCIÓ | KÖZÖNY | KLIMAVÁLTOZÁS | VÍZÜNK
KORRUPCIÓ | POLITIKAI MANIPULÁCIÓ | IDENTITÁS
PERFORMANSGAZDAGSÁG | DEVIÁNCIA | POLIKULTURA | KRÍZIS
RETEK | SZABADSÁG

TOVÁBBI INFO:
WWW.SZEMART.HU
TOVÁBBI ANYAGOK ÉS PROGRAMFÜZET
A HATTYÚHÁZBAN TALÁLHATÓK.

SZERVEZŐ/TÁMOGATÓK

INSTABIL

FÖLDALATTIZZ!

A Budapesti Kulturális Klaszter bemutatkozása a Múzeumok Éjszakáján 2009. június 20-án,
a Földalatti teljes vonalán 18-23 óráig.

AKKU • Balkon • Crosstalk • Eventuell Galéria • Formanek Színház • Hungarofest Kht. KLASSZ
Zenei Iroda • KREA • Lex Koan Communications • L'Office • Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem •
Ludwig Múzeum • Mai Manó • Merlin Színház • naprolnapra.hu • Ráday Könyvesház • Studio Metropolitana

Együttműködésben a BKV Zrt.-vel és a
Múzeumok Éjszakájával.

raygun:

BODY AND LANGUAGE – Contemporary Photography from the Albertina.
 ● ALBERTINA
 www.albertina.at
 BÉCS
 2009. 06. 18 – 09. 27.

Common History and Its Private Stories
 ● MUSEUM AUF ABRUF (MUSA)
 www.musa.at
 BÉCS
 2009. 06. 26 – 10. 03.

Cy Twombly
Sensations of the Moment
 ● MUMOK (MUSEUM MODERNER KUNST STIFTUNG LUDWIG)
 www.mumok.at
 BÉCS
 2009. 06. 04 – 10. 11.

Tony Cragg
Second Nature
 ● MUSEUM DER MODERNE SALZBURG / MÖNCHSBERG
 www.museumdermoderne.at
 SALZBURG
 2009. 06. 24 – 10. 14.

Transitory Objects
 ● THYSSEN_BORNEMISZA ART CONTEMPORARY
 www.tba21.org
 BÉCS
 2009. 07. 03 – 2009. 10. 31.

Belgium

Yang Fudong
EAST OF QUE VILLAGE
 ● MUHKA
 www.muhka.be
 ANTWERPEN
 2009. 02. 06 – 06. 27.

Dias & Riedweg
Moving Truck and Recent Works
 ● ARGOS VZW CENTRE FOR ART AND MEDIA
 www.argosarts.org
 BRÜSSZEL
 2009. 05. 05 – 06. 27.

Pascal Bernier – Patrick Codenys – Harun Farocki
Jeux de massacre
 ● LE MUSÉE DES ARTS CONTEMPORAINS
 www.mac-s.be
 SITE DU GRAND-HORNU
 2009. 03. 22 – 06. 30.

Csehország

Jiří Straka, Martin Eder, Jonathan Meese, Josef Bolf
Spodní proud / Undercurrent
 ● GALERIE RUDOLFINUM
 www.galerierudolfinum.cz
 PRÁGA
 2009. 05. 07 – 08. 16.

Olaf Breuning
 ● LANGHANS GALERIE
 www.langhansgalerie.cz
 PRÁGA
 2009. 06. 19 – 09. 27.

Jiří Anderle
Frog-Mouse Wars and Other Petty Tussles
 ● DŮM U KAMENÉHO ZVONU (STONE BELL HOUSE)
 www.ghmp.cz
 PRÁGA
 2009. 06. 12 – 10. 04.

Dánia

A K Dolven
Works
Per Bak Jensen
 In our Midst
 ● GALLERI BO BJERGGAARD
 www.bjerggaard.com
 KOPPENHÁGA
 2009. 03. 26 – 06. 27.

Funen Art Academy
 ● BRANDTS EXHIBITION COMPLEX
 http://uk.brandts.dk
 ODENSE
 2009. 05. 29 – 08. 13.

Green Architecture for the Future
 ● LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST
 www.louisiana.dk
 HUMLEBÆK
 2009. 05. 29-től

Qiu Anxiong
UTOPIA
 ● ARKEN MUSEUM OF MODERN ART
 www.arken.dk
 ISHØJ
 2009. 02. 06 – 11. 22.

Finország

DEFIANCE & MELANCHOLY – German Painting from the Dresden Albertinum / Galerie Neue Meister
 ● TAIDEMUSEO MEILAHTI
 www.taidemuseo.fi
 HELSINKI
 2009. 04. 24 – 08. 30.

Tracking traces
 ● KIASMA
 www.kiasma.fi
 HELSINKI
 2009. 03. 27 – 12. 31.

Franciaország

William Eggleston
Paris
Beatriz Milhazes
 ● FONDATION CARTIER
 www.fondation.cartier.com
 PÁRIZS
 2009. 04. 04 – 06. 21.

See Italy and Die. Photography and Painting in 19th Century Italy
 ● MUSÉE D'ORSAY
 www.musee-orsay.fr
 PÁRIZS
 2009. 04. 07 – 07. 19.

Alexander Calder
Les années parisiennes (The Parisian years), 1926-1933
 ● CENTRE POMPIDOU
 www.centrepompidou.fr
 PÁRIZS
 2009. 03. 18 – 07. 20.

Jean-Luc Mylayne
Alan Vega
 ● MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN DE LYON
 www.moca-lyon.org
 LYON
 2009. 05. 15 – 08. 02.

Henri Cartier-Bresson
à vue d'oeil
 ● LA MAISON EUROPÉENNE DE LA PHOTOGRAPHIE
 www.mep-fr.org
 PÁRIZS
 2009. 04. 15 – 08. 30.

SPY NUMBERS
 ● PAKAIS DE TOKYO
 www.palaisdetokyo.com
 PÁRIZS
 2009. 05. 28 – 08. 30.

Images & (re)présentations / The 1980s – part two
 ● MAGASIN – CENTRE NATIONAL D'ART CONTEMPORAINE GRENOBLE
 www.magasin-cnac.org
 GRENOBLE
 2009. 05. 31 – 09. 06.

Agustí Centelles
 ● JEU DE PAUME – SITE HÔTEL DE SULLY
 www.jeudepaume.org
 PÁRIZS
 2009. 06. 09 – 09. 13.

vraoum!
 ● MAISON ROUGE
 www.lamaisonrouge.org
 PÁRIZS
 2009. 05. 28 – 09. 17.

Roni Horn aka Roni Horn
 ● COLLECTION LAMBERT
 www.collectionlambert.com
 AVIGNON
 2009. 06. 21 – 2009. 10. 04.

Le Grand Pari de l'agglomération parisienne
 ● CITÉ DE L'ARCHITECTURE ET DU PATRIMOINE
 www.citechailot.fr
 PÁRIZS
 2009. 04. 29 – 11. 22.

Hollandia

Gerhard Richter
48 Portraits
 ● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST
 www.depont.nl
 TILBURG
 2008. 11. 01 – 2009. 06. 14.

PRIXDEROME.NL 2009
 ● WITTE DE WITH AND WESTERGASFABRIEK
 www.wdw.nl
 ROTTERDAM
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 09 – 06. 14.

Bewogen Beelden / Moving Images, biblically inspired video art
 ● GROTE/LEBUINUS-CHURCH
 www.nimk.nl
 DEVENTER
 2009. 05. 28 – 06. 21.

David Claerbout
The Shape of Time
 ● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST
 www.depont.nl
 TILBURG
 2009. 03. 14 – 2009. 06. 28.

Marks of Honour 08 (MoH) – A striking library
 ● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 29 – 07. 05.

Exile on Main St. / Humour, exaggeration & anti-authoritarianism in American art
 ● BONNEFANTENMUSEUM
 www.bonnefanten.nl
 MAASTRICHT
 2009. 02. 17 – 08. 16.

Fluid Architectures
 ● NETHERLANDS MEDIA ART INSTITUTE
 www.montevideo.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 30 – 08. 16.

NY Perspectives – Amsterdam discovered by NY photographers
 ● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 14 – 08. 23.

Brazil Contemporary
 ● MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN
 www.boijmans.nl
 ● NETHERLANDS ARCHITECTURE INSTITUTE
 http://en.nai.nl/
 ROTTERDAM
 2009. 05. 30 – 08. 23.

Avant-gardes '20 / '60 – Highlights from the Stedelijk Museum collection
 ● VAN GOGH MUSEUM
 www.vangoghmuseum.nl
 www.stedelijk.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 06. 26 – 08. 23.

Guy Tillim
Avenue Patrice Lumumba
 ● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 29 – 08. 30.

Paolo Ventura and Jasper de Beijer
FABULOUS FICTIONS
 ● FOTOMUSEUM DEN HAAG
 www.fotomuseumdenhaag.com
 HÁGA
 2009. 04. 25 – 08. 30.

Rob Nypels
Only gaze a while longer – new views on landscape
 ● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY
 www.huismarseille.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 30 – 08. 30.

Steve McQueen
Gravesend / Unexploded
 ● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST
 www.depont.nl
 TILBURG
 2009. 05. 30 – 09. 06.

Massimo Vitali
 ● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2009. 05. 29 – 09. 09.

From Dürer to Kiefer – Five Centuries of Graphic Arts
 ● ROTTERDAM KONSTHAL
 www.kunsthalthal.nl
 ROTTERDAM
 2009. 06. 13 – 09. 13.

Cuba. Art and History from 1868 to Today
 ● GRONINGER MUSEUM
 www.groningermuseum.nl
 GRONINGEN
 2009. 05. 17 – 09. 20.

Brazil Contemporary
 ● NEDERLANDS FOTOMUSEUM
 www.nederlandsfotomuseum.nl
 ROTTERDAM
 2009. 05. 30 – 09. 27.

Izrael

The Aesthetics of Violence
Power Games / Contemporary Art from Poland
Eddo Stern
Flamewar
 ● HAIFA MUSEUM OF ART
 www.hma.org.il
 HAIFA
 2009. 01. 24 – 06. 20.

Írország

Elizabeth Peyton
Reading and Writing
 ● IRISH MUSEUM OF MODERN ART
 www.modernart.ie
 DUBLIN
 2009. 04. 01 – 06. 21.

Lengyelország

Wojciech Gilewicz
 ● FOKSAL GALLERY
 www.galeriafoksal.pl
 VARSÓ
 2009. 05. 07 – 06. 19.

Invasion of Sound. Music and the Visual Arts
 ● ZACHETA NARODOWA GALERIA SZTUKI
 www.zacheta.art.pl.
 VARSÓ
 2009. 04. 07 – 08. 02.

Good Night and Bad Luck / Art and Fear in Poland and Israel
 ● GALERIA ARSENAL
 www.galeria-arsenal.pl
 BIAŁYSTOK
 2009. 06. 19 – 08. 23.

Litvánia

Big in Japan
 ● THE CONTEMPORARY ART CENTRE
 www.cac.lt
 VILNIUS
 2009. 06. 20 – 08. 16.

Luxemburg

Florian Pumhösl
 ● MUDAM LUXEMBOURG
 www.mudam.lu
 LUXEMBOURG
 2009. 06. 16 – 09. 13.

Nagy-Britannia

Luke Fowler
 ● SERPENTINEGALLERY.ORG
 www.serpentinegallery.org
 LONDON
 2009. 05. 07 – 06. 14.

The Photographer's Pilgrimage: Exploring Buddhist Sites in Asia
 ● V&A
 www.vam.ac.uk
 LONDON
 2009. 04. 28 – 06. 19.

Duncan Campbell, Ines Schaber, Stefan Pente and Jean-Gabriel Périot
What You Can't See
 ● BELFAST EXPOSED
 www.belfastexposed.org
 BELFAST
 2009. 05. 08 – 06. 19.

Symbolism in Poland and Britain
 ● TATE BRITAIN
 www.tate.org.uk
 LONDON
 2009. 03. 14 – 06. 21.

Transmission Interrupted
 ● MODERN ART OXFORD
 www.modernartoxford.org.uk
 OXFORD
 2009. 04. 18 – 06. 21.

Everything has a name, or the potential to be named
 ● GASWORKS
 www.gasworks.org.uk
 LONDON
 2009. 05. 01 – 06. 21.

Facing Death – Portraits from Cambodia's Killing Fields
 ● PHOTOFUSION
 www.photofusion.org
 LONDON
 2009. 05. 01 – 06. 26.

Michael Raedecker
line-up
 ● CAMDEN ARTS CENTRE
 www.camdenartscentre.org
 LONDON
 2009. 05. 01 – 06. 28.

Raqib Shaw
 ● WHITE CUBE (HOXTON SQUARE)
 www.whitecube.com
 LONDON
 2009. 05. 20 – 07. 04.

Tracey Emin
Those who suffer Love
 ● WHITE CUBE (MASON'S YARD)
 www.whitecube.com
 LONDON
 2009. 05. 29 – 07. 04.

David Blandy
The Barefoot Lone Pilgrim
 ● BALTIC CENTRE FOR CONTEMPORARY ART
 www.balticmill.com
 GATESHEAD
 2009. 04. 27 – 07. 19.

Currents of Time: New Work by Zineb Sedira
 ● INIVA (INSTITUTE OF INTERNATIONAL VISUAL ARTS)
 www.iniva.org
 LONDON
 2009. 05. 21 – 07. 25.

Contemporary Drawings
 ● V&A
 www.vam.ac.uk
 LONDON
 2009. 03. 07 – 07. 30.

Slutter
 ● TATE MODERN
 www.tate.org.uk
 LONDON
 2009. 04. 23 – 08. 16.

Poor. Old. Tired. Horse.
 ● ICA
 www.ica.org.uk
 LONDON
 2009. 06. 17 – 08. 23.

Sarah Sze
Tilting Planet
Tobias Putrih & MOS
 ● BALTIC CENTRE FOR CONTEMPORARY ART
 www.balticmill.com
 GATESHEAD
 2009. 04. 10 – 08. 31.

...to be continued

Budapest Galéria Kiállítóháza
(1036 Budapest, III. Lajos utca 158.)

2009. május 30 – június 28.

KIÁLLÍTÓK:

antalagi

Bereczki Kata

Béres Pálma

Bodolóczki Linda

Csábi Ádám

Gosztola Kitti

Gyimesi Andrea

Hollós Ádám

H. Power

Kendra Bea

Lakatos Áron

Nemes Márton

Peternák Anna

Szinyova Gergő

Tóth Anna

Varga Bertalan

Zakar Viktória